

CRNA GORA
MINISTARSTVO FINANSIJA

INFORMACIJA O USPOSTAVLJANJU UNUTRAŠNJE REVIZIJE IT SISTEMA

Podgorica, decembar 2015. godine

Uvod

Vlada Crne Gore je na sjednici od 18. juna 2015. godine, prilikom razmatranja Konsolidovanog izvještaja o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Crne Gore u 2014. godini, donijela zaključak kojim je zadužila Ministarstvo finansija i Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije da, do kraja 2015. godine, pripreme i Vladi dostave analizu o broju IT sistema koji se koriste u okviru uprave, potrebnim kapacitetima za uspostavljanje funkcije IT revizija i predlože model za uspostavljanje unutrašnje revizije informacionih sistema koje koriste organi državne uprave i drugi korisnici sredstava budžeta Crne Gore, izuzimajući jedinice lokalne samouprave.

Rješenjem Ministra finansija broj 05-14790/1 od 11.11.2015. godine kao i rješenjem o dopuni rješenja od 24.11.2015. godine, formirana je Radna grupa za izradu Informacije o uspostavljanju unutrašnje revizije IT sistema. Informacija je pripremljena na osnovu analize o broju IT sistema koji se koriste u okviru uprave, potrebnim kapacitetima za uspostavljanje funkcije IT revizije organa uprave i pripremu predloga modela za uspostavljanje unutrašnje revizije IT sistema. Članovi Radne grupe su predstavnici Ministarstva finansija i Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije.

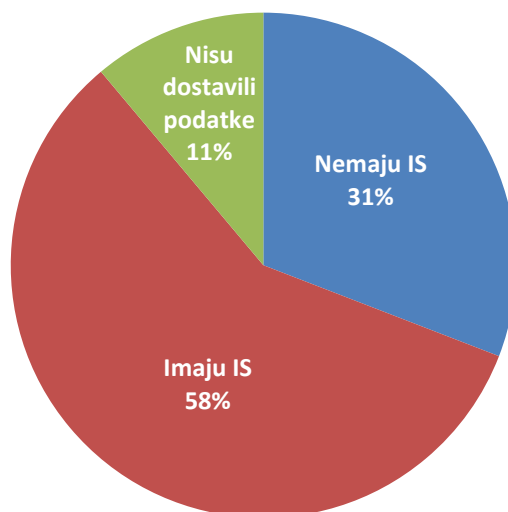
U cilju realizacije pomenutog zaključka Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije se dopisom broj 051-01-3419/1-15 od 18.11.2015. godine obratilo svim organima u okviru uprave u cilju dostavljanja broja i opisa informacionih sistema koji koriste u svom radu. Podaci o broju informacionih sistema sa opisima su dati u tabeli (Prilog 1.)

Informacija ne sadrži podatke iz institucija koje nisu dostavile tražene podatke o broju i opisu IT sistema.

Podaci o informacionim sistemima organa uprave

Informacioni sistem je sistem koji prikuplja, skladišti, čuva, obrađuje i isporučuje informacije važne za organizaciju i društvo, na način da budu dostupne i upotrebljive. Odgovor na pitanje koliki je broj uspostavljenih informacionih sistema, koji su to sistemi i za koje potrebe su razvijeni, dobili smo analizom dobijenih podataka na dostavljeni upitnik.

Od ukupno upućenih 81 zahtjeva za dostavu podataka o broju i opisu informacionih sistema 89% organa uprave je dostavilo tražene podatke. Analizom dostavljenih podataka došlo se do saznanja, da je u 47 organa uspostavljeno 74 informacionih sistema, a 25 organa je odgovorilo da nemaju uspostavljene informacione sisteme.

Procentualni prikaz odgovora na upitnik

Imajući u vidu da su pojedini informacioni sistemi organa uprave objedinili veliki broj podsistema, može se govoriti o broju koji značajno premašuje pomenuti broj od 74 do kojeg se došlo ovom analizom. Takođe se da zaključiti da se informacioni sistemi razlikuju u pogledu značaja i kompleksnosti.

U Ministarstvu za informaciono društvo i telekomunikacije, kao organu uprave nadležanom za poslove uspostavljanja i razvoja informacionog društva uočena je tendencija rasta broja informacionih sistema u upravi, što neminovno stvara potrebu za uspostavljanjem instituta kontinuiranog praćenja realizacije informacionih sistema kroz uspostavljanje IT revizije u okviru uprave.

U cilju razvoja efikasne, dostupne i građanima Crne Gore prilagođene javne uprave e-uprava realizacijom novih servisa pruža snažnu potporu ostvarenju tog cilja.

Značaj informacionih sistema za napredak i razvoj, kako uprave tako i društva u cjelini povlači za sobom i uspostavljanje funkcije revizije IT sistema.

Uvođenje revizije u oblasti informacionih sistema doprinosi koordinaciji i razvoju projekata u oblasti informacionog društva. Samim tim pored nadležnosti Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije u pogledu evidentiranja elektronskih registara i informacionih sistema državne uprave, kao i nadležnosti davanja saglasnosti državnim organima i organima državne uprave prije uspostavljanja novih informacionih sistema, IT revizija će doprinijeti povećanju kvaliteta usluga u državnoj upravi i onemogućavanju planiranja i sprovođenja istih ili sličnih IT projekata u državnoj upravi.

Unutrašnja revizija

Unutrašnja revizija je nezavisna funkcija koja, u skladu sa Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu unutrašnje revizije i najboljom praksom Evropske unije, pruža podršku rukovodstvu za dobro upravljanje javnim sredstvima. Zadatak unutrašnje revizije je da revidira poslovne procese i sisteme, ocjenjuje adekvatnost i efikasnost unutrašnjih kontrola, primjenom politika i procedura, izvještava rukovodstvo o nalazima i daje preporuke u kojima predlaže način za unapređenje sistema unutrašnjih kontrola. Unutrašnja revizija je direktno odgovorna rukovodiocu korisnika budžeta.

Unutrašnja revizija se vrši radi davanja objektivnog stručnog mišljenja i savjeta o adekvatnosti sistema finansijskog upravljanja i kontrola u cilju unaprjeđenja poslovanja organa državne uprave.

Članom 17 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru definisane su sledeće vrste unutrašnje revizije: revizija sistema, revizija usklađenosti, revizija uspešnosti poslovanja (revizija učinka), finansijska revizija i **revizija informacionih sistema**.

Neophodni kapaciteti za uspostavljanje IT revizije informacionih sistema

Kako informacione tehnologije napreduju, organi uprave postaju sve više zavisni od informacionih sistema, kroz koje su implementirani poslovni procesi tih organa. Pouzdanost i bezbjednost informacionih sistema, kvalitet podataka koji se u njima vode su glavna briga i rukovodstva i revizora organa uprave.

Revizija informacionih sistema predstavlja proces prikupljanja i procjene dokaza na osnovu kojih se može procijeniti uspešnost informacionog sistema, odnosno odrediti da li je funkcionisanje informacionog sistema u funkciji razvoja informacionog društva, očuvanja imovine i održavanja integriteta podataka. Takođe je potrebno odrediti da li informaciono sistemi omogućavaju djelotvorno ostvarivanje ciljeva poslovanja i koriste li se resursi sistema na efektivan i efikasan način.

Članom 18 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola propisano je da jedinica za unutrašnju reviziju ne može imati manje od tri unutrašnja revizora sa rukovodiocem jedinice za unutrašnju reviziju.

Sistem unutrašnjih kontrola u javnom sektoru je prepoznao potrebu za konstituisanjem i razvijanjem posebnih kapaciteta za sprovođenje revizije informacionih sistema.

Revizija informacionih sistema mora obuhvatiti tim tehnički kompetentnih profesionalaca s vještinama i znanjima neophodnim za sprovođenje revizije informacionih sistema. Imajući u vidu velike i brze promjene u informacionim tehnologijama, revizori informacionih sistema moraju kontinuirano unapređivati svoje kompetencije i sticati nova znanja, kako u oblasti revizorskih tehnika tako i u različitim tehnološkim područjima.

Revizija informacionih sistema uglavnom obuhvata sljedeća područja:

- Provjeru funkcionalnosti informacionih sistema – funkcionišu li svi djelovi informacionih sistema (hardware, software, mrežno komunikacioni, baze podataka i dr) na ispravan i propisan način i sprovode li se poslovni procesi u skladu sa očekivanjima;
- Provjeru pouzdanosti informacionih sistema – jesu li svi djelovi sistema i cjelina pouzdani za korišćenje, odnosno izlaže li njihova upotreba korisnike nekom riziku;
- Provjeru sigurnosti informacionih sistema – postoji li i koji je nivo sigurnosnih rizika upotrebe informacionih sistema i kakav je njihov učinak na poslovanje;
- Provjeru efikasnosti i efektivnosti upotrebe informacionih sistema – mogu li se informacioni sistemi koristiti na efikasniji i efektivniji način;
- Provjeru usklađenosti upotrebe informacionih sistema sa važećom regulativom, standardima i međunarodno priznatim okvirima i normama.

Uspostavljanje IT revizije prate značajni izazovi po pitanju broja revizora i njihove stručne kvalifikacije. Imajući u vidu da se od revizora IT sistema zahtijevaju izuzetna informatička znanja, posjedovanje odgovarajućih certifikata, kao i specijalizacija za unutrašnju reviziju, prije svega neophodno je planirati edukaciju IT revizora.

Predlog modela za uspostavljanje funkcije IT revizije u organima uprave

Za uspostavljanje funkcije IT revizije u organima uprave moguća su dva modela:

- **Centralizovani model**, jedinica za IT reviziju u okviru Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije (kroz unapređenje postojećih kapaciteta u smislu obrazovanja i usavršavanja budućih IT revizora, što svakako podrazumijeva određeni vremenski period);
- **Decentralizovan model** u kojem će svaki organ uprave, koji ima informacioni sistem, organizovati IT reviziju u okviru svoje jedinice za unutrašnju reviziju ili povjeravanjem jedinici drugog subjekta na osnovu sporazuma.

Imajući u vidu specifičnost revizije informacionih sistema i nedostatak odgovorajućih kadrova za obavljanje ove vrste revizije, centralizovani model revizije informacionih sistema i svih funkcionalnosti mnogo ekonomičniji i efikasniji model vršenja revizije informacionih sistema u okviru uprave.

Predlog zaključaka

Vlada Crne Gore je, na sjednici od _____ 2015. godine, razmotrila i usvojila Informaciju o uspostavljanju unutrašnje revizije IT sistema i u skladu sa tim donijela sledeće zaključke:

1. Zadužuje se Ministarstvo finansija da pripremi Uredbu o izmjeni i dopuni Uredbe o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru kojom će se detaljnije propisati model i kapaciteti posebne organizacione jedinice za reviziju informacionih sistema koja će biti uspostavljena u okviru Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije.

Prilog 1.

Pregled organa uprave, broja i naziva informacionih sistema koji se u njima vode:

RBR	Naziv organa	Naziv IS-a
1	JU Službeni list Crne Gore	Pravno- informacioni sistem
2	Ministarstvo finansija	Budžet planer i sistem za obračun zarada
		Integrisani informacioni sistem (SAP i Prihodni modul)
		Informacioni sistem za praćenje i ugovaranje IPA projekata
3	Revizorsko tijelo Crne Gore	DMS- Dokument menadžment sistem i sistem za upravljanje procesima
4	Uprava za igre na sreću	ISONIS - još nije implementiran
5	Ministarstvo zdravlja	Portal Ministarstva zdravlja
6	Fond za zdravstveno osiguranje	IS Fonda za zdravstveno osiguranje
7	Agencija za zaštitu životne sredine	EIS- Environmental IS
		RAIS- Regulatory Authority IS
		E2GOV
8	Ministarstvo pravde	IS registar novčanih i prekršajnih kazni
		IS registar kaznene evidencije
		IS međunarodna pravna pomoć
9	Ministarstvo nauke	Naučna mreža
10	Nacionalna biblioteka Đurđe Crnojević - Cetinje	COBISS (Kooperativni online bibliografski sistem i servisi)
11	Sudski savjet	PRIS_ Pravosudni informacioni sistem
12	JU Centar za stručno obrazovanje	Portal JU Centar za stručno obrazovanje
13	Fond rada	Baza podataka zahtjeva za isplatu potraživanja
14	MONSTAT - Zavod za statistiku	IS Zavoda za statistiku
15	Fond PIO - Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	IS Fonda PIO
16	CANU, Crnogorska akademija nauka i umjetnosti	IS računovodstva CANU
		IS za leksikografsku obradu i pretragu
17	Veterinarska uprava	Informacioni sistem za identifikaciju i registraciju životinja
18	Agencija za duvan	IS Agencije za duvan
19	Ministarstvo održivog razvoja	IS za podršku prostornom planiranju i građevinarstvu
20	Zavod za zapošljavanje	IS Zavoda za zapošljavanje
21	Ministarstvo ekonomije	Centralni informacioni sistem energetske efikasnosti
22	Hidrometeorološki zavod	Hidrometeorološki IS
		Seizmološki IS

23	Zavod za školstvo	IS Zavoda za školstvo
24	Uprava za javne nabavke	Portal javnih nabavki
25	Uprava za antikorupcijsku inicijativu	IS Uprave za antikorupcijsku inicijativu
26	Poreska uprava	Centralni registar privrednih subjekata (CRPS)
		Direkcija javnih prihoda Podgorica (DJPPG)
		Unified Collection Gateway UCG (UCG1 i UCG2)
		Unified Collection Gateway 3 (UCG3)
27	Uprava za šume	Šumarski IS
28	Ministarstvo poljoprivrede	Ribarski IS
		Integrirani administrativni i kontrolni sistem (IACS)
29	Uprava za inspekcijske poslove	IS tržišne inspekcije(TRIS)
		IS turističke inspekcije(TRUS)
		IS inspekcije rada (IRIS)
		IS inspekcije zaštite prostora, urbanizma i građevinske (URBIS)
30	Uprava pomorske sigurnosti	IS Vinjete
		IS VT MIS
31	Sekretarijat za razvojne projekte	Evidencija razvojnih projekata
32	Zavod za intelektualnu svojinu	IS Intelektualne svojine
33	Zavod za metrologiju	IS Zavoda za metrologiju
34	Uprava za kadrove	Kadrovski informacioni sistem (KIS) 29.09.2014
		Modul zapošljavanje
		Evidencija svih oglasa
		IS Crnogorski kadrovi školovanih u inostranstvu
35	Ministarstvo prosvjete	IS obrazovanja CG (MEIS)
36	Univerzitet CG	IS Univerziteta Crne Gore (ISUCG)
37	Agencija za zaštitu ličnih podataka i Slobodan pristup informacijama	IS za Slobodan pristup informacijama
		IS Registar evidencija o zbirkama ličnih podataka
38	Vrhovno državno tužilaštvo	IS državnog tužilaštva
39	Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije	IS eDMS
		IS eCRS
		IS ESV
		IS Portal Vlade
		IS Portal e-Uprave
		IS PKI (digitalni sertifikati)
		IS Gov.ME (AD, e-mail...)
40	Ispitni centar	IS ispitnog centra (ISIC)
41	Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija	ME4EU portal

42	Direkcija za zaštitu tajnih podataka	IS pristup informacijama
43	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Informacioni sistem socijalnog staranja (ISSS)
44	Uprava za nekretnine	Informacioni sistem Uprave za nekretnine
45	Uprava carina	Carinski informacioni sistem (CIS)
46	Ministarstvo odbrane	Informacioni sistem MO i VCG za prenos elektronskih podataka na teritoriji Crne Gore
		Informacioni sistem za povezivanje IKS MO i VCG na Internet
47	Ombudsman - Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore	Elektronska evidencija pritužbi

Organi koje nemaju informacione sisteme

RBR	Naziv organa
1	Sekretarijat za zakonodavstvo
2	Generalni sekretarijat Vlade
3	Zavod za izvršavanje krivičnih sankcija
4	Uprava za zbrinjavanje izbjeglica
5	Ministarstvo kulture
6	Uprava za zaštitu kulturnih dobara
7	Državna revizorska institucija
8	Lučka uprava
9	Uprava za vode
10	Uprava za mlade i sport
11	Agencija za zaštitu tajnih podataka
12	Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma
13	Agencija za mirno rješavanje sporova
14	Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Crne Gore
15	Agencija za zaštitu konkurencije
16	Direkcija za saobraćaj
17	Policajska akademija
18	Uprava za dijasporu
19	Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća
20	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
21	Direkcija javnih radova
22	Zaštitnik imovinsko pravnih interesa
23	Državna izborna komisija
24	Nacionalna turistička agencija
25	Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu